

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
RENDÉSZETI IGAZGATÓSÁG
AZ ENSZ ÁLTAL AKKREDITÁLT NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNY

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az RI-AJBH-198/2020. számú ügyben,
rendőrségi panasz eljárás tárgyában.

Érintett szerv(ek):

- *B. város Rendőr-főkapitányság *. kerületi Rendőrkapitányság*

2020. december

Az eljárás megindítása

*Panaszos*¹ (a továbbiakban: panaszos) 2020. április 10-én panaszt terjesztett elő a vele szemben 2020. március 24-én fogantatosított rendőri intézkedéssel szemben.

A panaszos beadványában sérelmezte, hogy az előállítás során nem engedték sem dohányozni, sem, hogy használja az illemhelységet akkor, amikor kérte, továbbá sérelmezte az intézkedő rendőr hangnemét.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92.§-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

Az Országgyűlés a *Kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény, valamint egyes törvényeknek a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvénnyel kapcsolatos módosításáról szóló 2019. évi CIX. törvénnyel az alapvető jogok biztosának hatáskörébe utalta a rendészeti panaszok kivizsgálásának lehetőségét. Ennek megfelelően immár e kifejezetten hatósági eljáráshoz kapcsolódó, azt kiegészítő ombudsmani típusú vizsgálat is az alapvető jogok biztosának feladata.*

A panaszos beadványában sérelmezte továbbá a kutatás tényét, továbbá lopás vétségének elkövetésével vádolta az intézkedő rendőröket.

E panaszelemek vizsgálata nem tárgya az Rtv. 92. §-a szerinti rendőrségi panasz eljárásnak.

A kutatás szabályait a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 302.§ -ától a 305.§ -áig tartalmazza.

A kutatás jogszerűségének vizsgálata érdekében a Be.369. §-ának (1) bekezdése szerint a gyanúsított az ügyészség vagy a nyomozó hatóság vele közölt határozata ellen a közléstől számított nyolc napon belül a határozatot hozó ügyészségnél, illetve nyomozó hatóságnál panaszt terjeszthet elő.

A feljelentés szabályait a Be. 376.§-a és a 377.§-a tartalmazza.

Amennyiben a panaszos lopás vétségének elkövetése miatt feljelentést tette, a Be. 377. §-ának (1) bekezdése szerint feljelentést az ügyészségnél vagy a nyomozó hatóságnál (bármelyik rendőrkapitányságon) lehet tenni. A feljelentést más hatóság és a bíróság is köteles fogadni, és azt a nyomozó hatóságnak, illetve az ügyészségnek megküldeni.

¹ Az Ajbt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Az érintett alapvető jogok

- Az emberi méltósághoz való jog [Alaptörvény II. cikk]
- A személyi szabadsághoz való alapvető jog [Alaptörvény IV. cikk]
- A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye [a továbbiakban: Alaptörvény]
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Abjt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény [a továbbiakban: Btk.]
- A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény [a továbbiakban: Be.]
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]
- A bódító hatású szertől befolyásolt állapotú járművezetőkkel, valamint a kábítószerrel összefüggő bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyekkel szemben alkalmazandó rendőri intézkedésekről szóló 32/2014. (VIII. 29.) ORFK utasítás [a továbbiakban: 32/2014. ORFK utasítás]

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

A panaszost 2020. március 24-én Cs. városrész, a Sz. L. utcai buszmegállóban igazoltatták 17 óra 40 perc körül, majd előállították a *. kerületi Rendőrkapitányság (a továbbiakban: Rendőrkapitányság) rendőrei. A panaszos beadványa szerint az előállítás során az intézkedő rendőrök többször is megsértették alapvető jogait. Az előállítása során nem tették számára lehetővé, hogy dohányozhasson, akkor, amikor kérte, csak jóval később, illetve nem engedték, hogy használja az illemhelységet, csak 20-30 perccel a kérése után.

A panaszos továbbá kifejtette, hogy az egyik intézkedő rendőr lekezelően, trágár hangnemben kommunikált, „úgy beszélt velem, mint a kutyával”.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele az alábbiakat tartalmazza:

2020. március 24-én 17 óra 40 perckor a rendőrök a Sz. L. utca 76. szám előtt lévő autóbussz megállóhelyen egy számukra – korábbi intézkedések kapcsán – ismert személyre lettek figyelmesek, akiről bűnügyi jelzés alapján feltételezhető volt, hogy kábítószerrel vásárolt.

A panaszost a körzeti megbízottak a Szolgálati Szabályzat 5. §-a, valamint az Rtv. 20. §-a alapján intézkedés alá vonták. Az intézkedés során a panaszos idegesen, zavartan viselkedett, több alkalommal próbált ruházatának zsebei felé nyúlni, emiatt az intézkedő rendőr ruházatát átvizsgálta, amelynek során a panaszos hirtelen nadrágja zsebébe nyúlt és az onnan kivett tárgyat a szájába téve lenyelte. A további rendőri intézkedés biztonságos végrehajtása érdekében az intézkedő rendőrök a panaszos kezeit hátrabilincseltek, majd az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján [a Btk. 178. §-ának (6) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő bűncselekmény gyanúja miatt] a Rendőrkapitányságra előállították, ahol a szolgálatparancsnok részére sérülés és panaszmentesen 17 óra 55 perckor átadták.

A panaszost a Rendőrkapitányság előállító helyiségébe 18 óra 19 perckor befogadták, a nála lévő személyes tárgyakat letétbe helyezték.

A panaszos az előállító helyiségbe történt befogadását követően, 18 óra 25 perc körüli időben jelezte, hogy az illemhelyiségbe szeretne menni. Tekintettel arra, hogy a panaszos elmondta, hogy aznap kábítószer fogyasztott, ezért az intézkedő rendőrök tájékoztatták, hogy rövid időn belül vizelet-mintavételre kerül sor, amit a panaszos tudomásul vett. Ezt követően a panaszos 18 óra 50 perckor önként vizeletmintát adott. Az Innovacon gyorseszert amfetaminra és THC-ra pozitív eredményt mutatott.

A panaszos az előállító helyiségben történt elhelyezését követően többször jelezte dohányzási szándékát az őrzést végrehajtó rendkívüli őr számára. A panaszost a rendkívüli őr tájékoztatta arról, hogy a Rendőrkapitányság épületében – beleértve az előállító helyiséget is, amely nyílt légtérrel és dohányzásra kijelölt hellyel nem rendelkezik – tilos a dohányzás.

A panaszost 2020. március 24-én 22 óra 30 perckor bocsátották szabadon.

A Rendőrkapitányság munkatársai a panaszossal szemben történt intézkedések és az eljárási cselekmények során mindvégig jog- és szakszerűen jártak el, kommunikációjukat a kulturált hangnem jellemezte. A panaszos a rendőri intézkedésekkel szemben – azok időtartama alatt – panasszal nem élt, együttműködő magatartást tanúsított.

2) Az előállítás végrehajtásáról készült jelentés a fentiekhez képest az alábbi többletinformációkat tartalmazza:

A panaszos ruházatának átvizsgálása során, mintha kivett volna a zsebéből egy nejlon jellegű tárgyat és azt eltüntette, úgy tűnt, mintha lenyelte volna. A panaszos a lenyelt tárggyal kapcsolatban a helyszínen nem nyilatkozott, azt mondogatta, hogy nem nyelt le semmit. A panaszos a feltett kérdésre elmondta, hogy aznap kábítószer fogyasztott.

3) Az előállító helyiségben elhelyezett fogvatartott személy őrzésével és ellátásával kapcsolatos adatokról szóló nyilatkozatok alapján:

A panaszos kijelentette, hogy dohányzik.

4) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

A panaszos beadványában sérelmezte, hogy az előállítás során nem engedték sem dohányozni, sem, hogy használja az illemhelységet akkor, amikor kérte, továbbá sérelmezte az intézkedő rendőr hangnemét.

1. A panaszos sérelmezte, hogy az előállítás során nem engedték dohányozni, akkor, amikor kérte.

A panaszos beadványa szerint a Rendőrkapitányságon az előállítás során nem engedték dohányozni.

A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint a panaszos az előállító helyiségben történt elhelyezését követően többször jelezte dohányzási szándékát az őrzést végrehajtó rendkívüli őr számára. A panaszost a rendkívüli őr tájékoztatta arról, hogy a Rendőrkapitányság épületében – beleértve az előállító helyiséget is, amely nyílt légtérrel és dohányzásra kijelölt hellyel nem rendelkezik – tilos a dohányzás.

Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőrség a feladatának ellátása során [...] a személyi szabadsághoz [...] fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A panaszos előállítása 4 óra 50 percen át tartott. Megítélésem szerint ez az időtartam nem tekinthető kirívóan hosszúnak, így nem tekinthető visszásnak az, hogy nem biztosították a panaszos számára a dohányzás lehetőségét.

2. A panaszos sérelmezte, hogy az előállítás során nem engedték, hogy használja az illemhelységet akkor, amikor kérte.

A panaszos álláspontja szerint ő kérte, hogy engedjék ki az illemhelységre, azonban nem engedték akkor, amikor kérte, csak 20-30 perc elteltével.

A Rendőrkapitányság álláspontja szerint a panaszos az előállító helyiségbe történt befogadását (18 óra 19 perc) követően, 18 óra 25 perc körüli időben jelezte, hogy az illemhelységbe szeretne menni vizeletürítés céljából. Tekintettel arra, hogy a panaszos elmondta, hogy aznap kábítószer fogyasztott, ezért az intézkedő rendőrök tájékoztatták, hogy rövid időn belül vizelet-mintavételre kerül sor, amit a panaszos tudomásul vett. Ezt követően a panaszos 18 óra 50 perckor önként vizeletmintát adott.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint a panaszost az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján állították elő, azonban a lex specialis derogat legi generali elv alapján, miszerint a különös szabály lerontja az általános szabályt, a panaszos előállításának megfelelőbb jogalapja az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés c) pontja lett volna, mivel az alapul szolgáló jogellenes cselekmény gyanújának. [A Btk. 178. §-ának (6) bekezdése szerinti „kábitószer birtoklása” igazolása szükségessé tette, hogy a panaszostól vizeletmintát vegyenek. Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés c) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges.

A 32/2014. (VIII. 29.) ORFK utasítás 3. pontjának c) alpontja szerint a rendőri intézkedés során okkal feltételezhető az intézkedés alá vont személy kábítószer-fogyasztása, ha az intézkedés alá vont személy kimutatható időn belüli kábítószer-fogyasztásról nyilatkozik. Ugyanezen utasítás 12. pontjának b) alpontja szerint kábítószer-fogyasztás gyanúja esetén, ha az kizárólag a 3. pont b)-c) alpontjai alapján merül fel, egyszeri vizeletvételt kell intézkedni a rendszeresített „A kábítószer-fogyasztás (élő személynél) megállapítására alkalmas vizeletvételi – I. számú – egységdoboz” (a továbbiakban: egységdoboz) alkalmazásával. Az utasítás 19. pontja szerint, amennyiben vizelet előszűrésére alkalmas rendszeresített eszköz (gyorstesztelő) áll rendelkezésre, úgy büntetőeljárás kényszerintézkedés (őrizetbe vétel, kutatás, lefoglalás) elrendelésének megalapozása érdekében azzal el kell végezni a vizeletminta előszűrő vizsgálatát.

Tekintettel arra, hogy a panaszostól – a felmerült bűncselekmény gyanújának igazolása érdekében – vizeletmintát kellett venni, így a hivatkozott ORFK utasítás rendelkezéseinek megfelelően kellett eljárni. A helyes mintavétel - az utasítás előírásainak maradéktalan végrehajtása mellett - megfelelő előkészítést igényelt. Megítélésem szerint az, hogy a rendőrök a vizelet-minta adását megelőzően nem engedték meg a panaszosnak az illemhelyiség használatát a megfelelő minta érdekében, nem okozott alapvető jogokkal összefüggő visszásságot annak fényében, hogy a panaszos befogadása és a mintavétel között mindössze nagyjából fél óra telt csupán el.

3. A panaszos sérelmezte az intézkedő rendőr hangnemét.

A panaszos állítása szerint az intézkedő rendőr hangneme lekezelő és trágár volt, „úgy beszéltek velem, mint a kutyával”.

A Rendőrkapitányság vezetőjének álláspontja szerint a Rendőrkapitányság munkatársai a panaszossal szemben történt intézkedések és az eljárási cselekmények során mindvégig jog- és szakszerűen jártak el, kommunikációjukat a kulturált hangnem jellemezte.

A panasz ezen eleme kapcsán felhívom a figyelmet az Rtv. 2. §-ában foglaltakra, mely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Szükségesnek tartom kiemelni továbbá a Rendőri Hivatás Etikai Kódexét (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely iránymutatásul szolgál a Rendőrség számára a rendőrök által követendő magatartás tekintetében. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrről vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie”. Az 5. pont szerint: „[a] rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit előítéletektől és indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt mástól sem tűri el”. A 7. pont utolsó mondata szerint: „[t]udatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléseért is felelős”.

Indokoltnak tartom felidézni a korábbi Testület 64/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalásában foglaltakat: A „rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is

támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számon kérhetőség lehetőségeit is megteremtve”.

A panaszos nem fejtette ki, hogy pontosan miben nyilvánult meg a lekezelő és trágár hangnem. A vizsgálat során úgy tekintettem, hogy a panaszban előadottak olyan kommunikációra vonatkozhattak, amely során az állam nevében eljáró rendőr alsóbbrendűként kezelte a panaszost, amely során a minimális tiszteletet sem adta meg a számára. Az ilyen jellegű kommunikáció természetesen alapvető jogot sértő lenne.

A panaszosi és rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e panaszem tekintetében az emberi méltóságot érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

Budapest, 2020. ...